

Сысолятина Вероника Андреевна. Воспитатель МБДОУ «Детский сад №1 «Мичийээнэ с. Кысыл – Сыр, Намский улус.

«Ахсаан ооньюулар» бэлэмнэний бөлөх оҕолоругар аһаҕас ахсаан дьарыга

Сыала: Геометрической быһыылар тустарынан оҕолор өйдөбүллэрин чопчулааһын.

Соруктара:

Үөрэтэр:

- суоттуур мастары билиһиннэри; 1-тэн 10-на диэри уонна 10-тан 1-гэ диэри төттөрү ааҕары салгыы үөрэтии, чыыһыла көппүтүн буларга, хайысханы араарар дьобурдарын салгыы эрчийии (үөһээ, аллараа, ханас, уна, ортотугар).

Сайыннарар:

- болҕомтолоох буолууну, предмиэттэр бөлөхтөрүн тэнниир сатабылларын салгыы сайыннары;

Иитэр:

- кэрэхсэбиллээх, дьяныардаах буоларга иитии.

Үөрэх уобаластара: оҕо уопастыбаҕа сылдыарын – бодоруһарын сайыннары, билэр – көрөр дьобурун сайыннары, тылын – өһүн сайыннары, кэрэни өйдүүр дьобурун сайыннары, этин – сиинин сайыннары.

Тыл саппааһыгар үлэ: суоттуур мас (счетные палочки), поезд, вагон.

Эрдэ ытыллыбыт үлэ: геометрической быһыылары, 1-тэн 10-на диэри уонна 10-тан 1-гэ диэри ааҕы.

Туттуллубут тэрил: презентация, суоттуур мастар, араас өннөөх геометрической быһыылар, 1-тэн 10-на сыппаралар, карточкалар,

Түнэтиллэр тэрил: суоттуур мастар, геометрической быһыылары, А4 илиис, үс мундук уруһуйдаах илиистэр, килиэткэ тэтэрээт илииһэ

Ньымалар: сэхэргэһии, көрдөрүү, быһаары.

Туттуллубут литература: З.А. Ефанова «Комплексные занятия по программе «От рождения до школы» под редакцией Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой» (подготовительная группа), Волгоград : Учитель, 2015. – 303с.

№	Дъарык хаамыта	Дъарык хаамыта			Тутгуллар нымалар	Былааннамыт түмүк
		Иитээччи хамсаныта	Оџолор хамсаныылары	Бириэмэтэ		
1.	Кирири чааһа	<p>– Оџолор, кэлбит ыалдыттарбытын кытта дорооболоһуоххайын.</p> <p>– Уонна бары сизтиһэн төгүрүччү туран, дъарыкпыт таһаарыылаахтык аастын диэн, бэйэ-бэйэбитигэр мичээрдэ бэлэхтэһиэххэ.</p> <p>– Оџолоор, бүгүн нэдиэлэбит ханнык күнэй?</p> <p>– Саамай сөп, ханыы күн (вторник), ол аата бүгүн биһиэхэ ханнык дъарык буоларый?</p> <p>– Сөп, маладыастар.</p> <p>– Бүгүн биһиэхэ эһиги урууйдаабыт дьонноргут ыалдыттыы кэллилэр, Көрөбүт дуо?</p> <p><i>Видео көрдөрөбүн.</i></p> <p>– Туох диэтилэр оџолор?</p> <p>Оџолор эпизеттэрэ: куоракка бараары массына көрдүүбүт.</p> <p>– Куоракка тугунан баралларый?</p> <p>Оџолор эпизеттэрэ: массынанан.</p> <p>– Саамай сөп, оччоџо биһиги кинилэргэ массынананы оноруохпут. Ол эрэн аан бастаан ахасаан оонньууларын оонньоохпут. Сөбүлэһэбит?</p> <p>Оџолор эпизеттэрэ:</p> <p>– Остуолга миэстэлэргитигэр тийэн олорун.</p>	<p><i>Оџолор группаџа хааман киирэллэр, ыалдыттары кытта дорооболоһоллор. Оџолор бэйэ-бэйэлэригэр мичээрдэһэллэр.</i></p> <p><i>Оџолор эпизеттэрэ: ханыы күн, вторник.</i></p> <p><i>Оџолор эпизеттэрэ: ахсаан.</i></p> <p><i>Оџолор эпизеттэрэ:</i></p> <p><i>Оџолор эпизеттэрэ:</i></p>	3 мүн.	Сэһэргэһии, көрдөрүү	<p>Оџолор ыалдыттары кытта этиитиитэ суох дорооболоһоллор</p> <p>Нэдиэлэ күннэрин биллэллэр.</p> <p>Ахсаан дъарыга ханыы уонна чэбэр (вторник, четверг) күннэ буоларын биллэллэр.</p>
2.	<p>Ахсаан оонньуулары.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Геометрической быһыылары 	– Оџолор, ханнык геометрической быһыылар баалларын хатылыабын эрэ.	Оџолор эпизеттэрэ: (түөрт мундук, үс мундук, көнө мундук, ньолбоһах, ромб).	3 мүн.	<i>Сэһэргэһии, көрдөрүү</i>	Геометрической быһыылары биллэллэр.

	<p>оноруу.</p>	<p><i>Быһыылары ааттатахтарына дуоскаҕа ыйаан иһэбин.</i></p> <p>– Оҕолор оттон быһыылары суруйан, уруһуйдаан эрэ буолбакка, атыннык эмиэ бэлиэтээн онорору билэҕит дуо?</p> <p>Оҕолор эпииэттэрэ:</p> <p>– Геометрической быһыылары, атын араас предметтары, суоттуур мастан таһаарыахха сөп эбит. Көрүн эрэ бу бааллар.</p> <p><i>Суоттуур мастары көрдөрөбүн.</i></p> <p>Суоттуур мастар диэтибит эрэ.</p> <p>Эбэтэр нуччалыы счетные паолчки дииллэр.</p> <p>– Эһиги иннигитигэр 10 суоттуур мастар сыталлар.</p> <p>– Болҕойон истин эрэ оҕолор, 9 суоттуур мастан 3 үс муннук онорон таһаарыҕыт.</p> <p>– Оҕолор барыгытыгар табылынна, сатаатыгыт дуо?</p> <p><i>Слайдаҕа холобурдары көрдөөбүн.</i></p> <p>– Хас суоттуур мастары туһанан 3 үс муннук таһаардыгыт?</p> <p>Оҕолор эпииэттэрэ:</p> <p>– Мин онорбут холобурбун көрүн эрэ.</p> <p>– Оҕолор, салгыы истэбит. Суоттуур мастартан үс муннук эрэ тахсыбат, түөрт муннук эмиэ онорон таһаарыахха син. Болҕойон истин эрэ.</p> <p>– Эһиги бу 8 маһы туһанан 2 тэн түөрт муннугу оноруохтааххыт.</p> <p>– Барыгытыгар табылынна дуо?</p>	<p><i>Оҕолор эпииэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор эпииэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор суоттуур мастары көрөллөр.</i></p> <p><i>9 суоттуур мастан 3 үс муннук онорон таһаараллар..</i></p> <p><i>Оҕолор эпииэттэрэ:</i></p> <p><i>Тэннээн көрөллөр.</i></p> <p>Оҕолор 2 тэн түөрт муннугу онороллор.</p> <p>Оҕолор эпииэттэрэ:</p>			<p>Суоттуур мастары билэллэр.</p> <p>Суоттуур мастарынан тутгар буолаллар.</p>
--	-----------------------	--	--	--	--	--

		<p><i>Холобурдары слайдаға көрдөрөбүн.</i> – Маладыастар. Хас суоттуур мастан 2 тэн түөрт муннук таһаардыбыт?</p>				
3.	<p>Хамсаныллаах оонньуу «Миэстэбин бул».</p>	<p>– Сыллайдыгыт? Сынньана таарыйа хамсаныллаах оонньуу оонньуубут дуо? – Ыһыллыбыт сыыппаралары ылан 1-тэн 10-на дылы миэстэбитин булан турабыт. Музыка тыһаан бүттэбинэ бары сөпкө миэстэбитин булан турбут буолуохтааххыт. <i>Музыка холбуубун, араарабын.</i> <i>Сөпкө турбуттары чингэтэн 1-тэн 10-на, 10-тан 1-гэ диэри ахсаан аахтарабын.</i> – Оҕолор, аны төттөрү 10-тан 1-гэ дылы миэстэбитин булан туруохтааххыт. <i>Музыка холбуубун, араарабын.</i> <i>Сөпкө турбуттары чингэтэн 10-тан 1-гэ диэри ахсаан аахтарабын.</i></p>	<p><i>Оҕолоор сорудабы истэллэр.</i></p> <p><i>Оҕолор сыыппаралары ыланнар 1-тэн 10-на дылы миэстэлэрин булан тураллар, 1-тэн 10-на дылы уонна төттөрү 10-тан 1-гэ дылы аабаллар.</i></p>	3 мүн.	<i>Көрдөрүү, быһаарыы</i>	Музыканы болҕойон истэллэр. 1-тэн 10-на дылы, 10-тан 1-гэ дылы аабаллар.
4.	<p>Графический диктант (хайысхаға үлэ).</p>	<p>– Остуолга миэстэлэргитигэр баран олорун. Эһиги иннигитигэр геометрической быһыылар сыталлар. Ханык быһыыларый? Ааттатаалаан (төгүрүк, көнө муннук, ньолбуһах). – Оҕолор, билигин эмиз миигин болҕойон истин, уонна бу сытар илиискэ быһыыларгытын сөпкө ууруохтааххыт. • илиис ортотугар саһархай</p>	<p><i>Оҕолор остуолга тиийэн олороллор.</i></p> <p><i>Оҕолор быһыылары хатылыыллар.</i></p>	5 мин	<i>Көрдөрүү, быһаарыы.</i>	Уна, хаҥас, ортоку диэн хайысхаға араарар буолаллар.

		<p>төгүрүгү уурун;</p> <ul style="list-style-type: none"> • төгүрүк уна өттүгэр халлаан күөх ньолбуһабы уурабыт; • төгүрүк ханас өттүгэр от күөх көнө муннугу ууран; <p><i>Сөптээх эппиэти слайдаба көрдөрөбүн.</i></p> <p>– Слайданы көрөбүт. Бары сатаатыгыт?</p> <p>– Илиис ортотугар ханнык быһыыны уурдугут? Өнө хайдабый? Онтон илиис уна өттүгэр ханнык быһыыны уурдугут? Өнө хайдабый? Уонна илиис ханас өттүгэр ханнык быһыыны уурдугут? Өнө хайдабый?</p> <p>– Маладыастар! Сыыспыт оҕолор көннөрүн.</p> <p>– Салгыы слайданы көрүн эрэ, хас үс муннук баарый? Хас кыра кыра үс муннук баарый? Хас улахан үс муннук баарый?</p> <p>– Саамай сөп. Билигин мин соруудахпын эмиэ өйдөөн истэбит.</p> <p>– Кыра үс мунуктары кырааскалыахпыт. Улахан үс муннук икки өттүгэр от күөх уонна кыһыл үс муннук туруохтаахтар. Онтон кыһыл уонна саһарбай үс муннуктар иккиэн кэккэлэһэ бииргэ турар буолуохтаахтар. Өйдөөтүгүт, дуо оҕолор? Өйдөөбүт буоллаххытына, кырааскалыбыт.</p> <p>– Кырааскалаан бүтэрдигит дуо?</p> <p><i>Сөптээх эппиэти слайдаба көрдөрөбүн.</i></p> <p>– Хас кыра үс муннугу</p>	<p><i>Оҕолор соруудабы толороллор.</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ: Сыыспыт оҕолор көннөрөллөр.</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор соруудабы болбойон истэллэр.</i></p> <p><i>Оҕолор соруудабы толороллор.</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i></p>			
--	--	---	--	--	--	--

		кыраскалаатыгыт? Улахан үс муннук икки өттүгэр хайдах өннөөх үс муннуктар туралларый? Хайдах үс муннуктар иккиэн кэккэлэһэ бииргэ туралларый?	<i>Оболор эппиэттэрэ:</i>			
5.	Оонньуу «Поезд оноруута».	<ul style="list-style-type: none"> – Маладьыастар. Бу туохтарый оҕолор? 2 поезд көрдөрөбүн. – Хас поезд баарый? Поезд кэниингэр тугу соһон айанныырыый? – Саамай сөп, вагон диэн хатылыаххайын эрэ. – Билигин биһиги 2 вагоннардаах поезд дуоскаҕа тутуохпут. Оонньуу ис хоһооно быһаарабын: 2 поезд онотторобун уонна ханнык поездка вагоннара элбэҕин тэннээн көрөбүт. Оонньууга 7 оҕону ынырабын, 7 вагонтан поезд онороллор. 5 оҕо 5 вагонтан поезд онороллор. – Ханнык поезд уһунуй? Хас вагоннааҕый? – Ханнык поезд кылгаһый? Хас вагоннааҕый? – Элбэх вагоннаах поезд ханна баарый? Үөһээ турар ду аллараа турар ду? – Онтон кылгас аҕыйах ахсааннаах поезд ханан баарый? – Вагоннар ахсааннарынан састаабын хайдах гынан тэнниэххэ сөбүй? 	<p><i>Оболор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оболор эппиэттэрэ:</i> вагон</p> <p><i>Оболор соруудах ис хоһоонун болҕойон истэллэр.</i></p> <p><i>Оболор соруудаҕы толороллор.</i></p> <p><i>Оболор эппиэттэрэ:</i></p>	5 мүн		Предмиэттэр бөлөхтөрүн тэнниир буолаллар.
5.	Хамсаныылаах оонньуу «Молекула».	<ul style="list-style-type: none"> – Оҕолоор, сылайдыгыт дуо? Кыратык сынньанан оонньоон ылыаҕын. Манна миэхэ чугаһаан. 		3 мүн.	Көрдөрүү, быһаарыы.	Оонньуу быраабылатын тутуһан

		– Музыка тыаһыаҕа, тохтоотобуна, сыыппара көрдөрүөм, эниги хас сыыппарыны көрдөрөбүн да, оччо буолан пааралаһан туруортааххыт. <i>Музаката тыаһатабын – тохтоотобун.</i>	<i>Оҕолор, музыка тыаһаатабына сүүрэлэр. Үгкүүлүүлэр. Тохтообуна, сыыппара көрөннөр паараннан тураллар.</i>			оонньуулар
6.	Графический дьыктаан.	– Чэ эрэ, оҕолоор, дьарыкпыт бүтээри гынна дии. Эниги уруһуйдаабыт дьонноргутун тугунан куоракка ытыахтаах этибитий? – Остуолга сытар килиэткэ тэтэрээт илиинигэр туочука баарын көрөбүт? Билигин ити туочукаҕа харандааскытын уурун эрэ, уонна мин этэрбин болҕойон истэн суруйан иһээрин. 2 клетка уна диэки 2 клетка ханас диэки 4 клетка үөһээ диэки 2 клетка аллараа 2 клетка уна диэки 2 клетка аллараа 2 клетка ханас диэки 1 клетка үөһээ 1 клетка ханас диэки 1 клетка аллараа 2 клетка ханас диэки 2 клетка үөһээ – Туох таҕыста оҕолор? – Массыына барыгытыгар таҕыста дуо? Көлүөһэлэрин уонна түннүктэрин уруһуйдаан биэрибит. – Уруһуйдаабыт дьонноргут эниги онорбут массыыналаргытыгар олон баран куораттыахтара. Видео көрдөрөбүн.	<i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i> <i>Оҕолор графическай дьыктаан суруйаллар</i> <i>Оҕолор эппиэттэрэ:</i>	5 мүн	Көрдөрүү, быһаарыы.	Графическай дьыктаан суруйар буолаллар.

7.	Түмүк.	<p>– Оңолор ханнык геометрической быһыылары бүгүн хатылаатыбыт?</p> <p>– Өссө биирдэ бары бииргэ 1-тэн 10-на дылы уонна төттөрү 10-тан 1-гэ дылы аабыабын.</p> <p>– Дьарыкка саамай тугу гыммыккытын сөбүлээтигит? Өссө тугу гыныа этигитий?</p> <p>– Манан бүгүнгү дьарыкпыт бүтэр, барыгытыгар махтанабын!</p>	<p><i>Оңолор эппиэттэрэ:</i></p> <p><i>Оңолор бары бииргэ 1-тэн 10-на дылы уонна төттөрү 10-тан 1-гэ дылы аабыаллар.</i></p>	3 мүн	Кэпсэтиһии, сөһөргөһии.	Дьарыкка тугу гыммыттарын кэпсиир буолаллар.
----	---------------	--	--	-------	-------------------------	--